

ISSN (Print) 2616-7255

ISSN (Online) 2663-2489

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

BULLETIN

of L.N. Gumilyov Eurasian
National University

ТАРИХИ ҒЫЛЫМДАР. ФИЛОСОФИЯ. ДІНТАНУ сериясы

HISTORICAL SCIENCES. PHILOSOPHY. RELIGION Series

Серия ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ. ФИЛОСОФИЯ. РЕЛИГИОВЕДЕНИЕ

2 (127)/2019

1995 жылдан бастап шығады

Founded in 1995

Издается с 1995 года

Жылына 4 рет шығады

Published 4 times a year

Выходит 4 раза в год

Нұр-Сұлтан, 2019

Nur-Sultan, 2019

Нур-Султан, 2019

Бас редакторы

тар.ғ.д., проф., академик, Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының вице-президенті
Сыдықов Е.Б. (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары (философия)

Есім Ғ., философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары (тарих)

Мусабалина Г.Т., тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары (тарих)

Сарсембина К.К., тар.ғ.к., доцент (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары (дінтану)

Тышхан К., философ.ғ.к., доцент (Қазақстан)

Редакция алқасы

Әбділдин Ж.М.	философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Алпысбес М.А.	тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Артықбаев Ж.О.	тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Әбділәшімұлы Д.	PhD, проф. (Қытай Халық Республикасы)
Әбдуақан Қара	тар.ғ.д., проф. (Түркия)
Бөзжигитова М.М.	философ.ғ.к. (Қазақстан)
Бороффка Николаус	PhD (Германия)
Буканова Р.Г.	тар.ғ.д., проф. (Ресей)
Бурбаев Т.К.	философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Васильев Д.В.	тар.ғ.д., доцент (Ресей)
Джампеисова Ж.М.	тар.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Дүкенбаева З.О.	тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Ерменбаева Г.К.	тар.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Жақиянов Т.Ж.	с.ғ.к. (Қазақстан)
Жеребцов И.Л.	тар.ғ.д. (Ресей)
Ибадуллаева З.О.	тар.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Иманжүсіп Р.	философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Исмагамбетова З.Н.	философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Каженова Г.Т.	тар.ғ.к. (Қазақстан)
Камарова Р.И.	философ.ғ.к. (Қазақстан)
Ковальская С.И.	тар.ғ.д. (Қазақстан)
Кумеков Б.Е.	тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Құрманалиева А.Д.	философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Любичанковский С.В.	тар.ғ.д., проф. (Ресей)
Медеуова К.А.	философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Муминов А.К.	тар.ғ.д., проф. (Түркия)
Мусағалиева А.С.	тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Мустафина Р.М.	тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Нұрышева Г.Ж.	философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Педрачки М.	PhD д-ры, доцент (Польша)
Пианчолла Николо	PhD д-ры (Гонконг)
Рахимбекова А.Ж.	тар.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Рысқалиев Т.Х.	философ.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Садықов Т.	тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Сайлаубай Е.Е.	тар.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Самашев З.С.	тар.ғ.д. (Қазақстан)
Сапарғалиева С.Ж.	философ.ғ.д., доцент (Қазақстан)
Саркулова М.С.	философ.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Сейтказина К.О.	тар.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Таиров А.Д.	тар.ғ.д. (Ресей)
Таймағамбетов Ж.Қ.	тар.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Ташағыл А.	проф. (Түркия)
Умитқалиев У.У.	тар.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Хабдулина М.К.	тар.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Чарлз Уиллер	философ.ғ.д., проф. (АҚШ)
Шаповал Ю.В.	философ.ғ.д., доцент (Қазақстан)
Шемшек Ахмед	философ.ғ.д., проф. (Түркия)

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қ.Сәтпаев к-сі, 2, 349 б.
Тел.: (7172) 709-500 (ішкі 31-357)
E-mail: vest_hist@enu.kz

Жауапты хатшы, компьютерде беттеген: Қ.Ж. Жұмабекова

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. **ТАРИХИ ҒЫЛЫМДАР. ФИЛОСОФИЯ. ДІНТАНУ** сериясы
Меншіктенуші: ҚР БЖҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМК
Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігімен тіркелген.
27.03.18 ж. № 16994-Ж -тіркеу куәлігі
Мерзімділігі: жылына 4 рет.
Тиражы: 25 дана
Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қажымұқан к-сі, 13/1, тел.: (7172)709-500 (ішкі 31 357)

Editor-in-Chief

Doctor of Historical Sc., Professor, Academician, Vice-President of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan
Sydykov Ye.B. (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief
Deputy Editor-in-Chief
Deputy Editor-in-Chief
Deputy Editor-in-Chief

Yessim G., Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Mussabalina G.T., Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Sarsembina K.K., Can. of Historical Sc., Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Tyshkhan K., Can. of Philosophy (Kazakhstan)
Editorial board

Abdildin Zh.M.	Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Alpysbes M.A.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Artykbayev Zh.O.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Abdilashimuly D.	PhD, Prof. (China)
Abduakap Kara	Doctor of Historical Sc., Prof. (Turkey)
Bozzhigitova M.M.	Doctor of Philosophy (Kazakhstan)
Boroffka Nikolaus	PhD (Germany)
Bukanova R.G.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Russia)
Burbayev T.K.	Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Charles Wheeler	Doctor of Philosophy, Prof. (USA)
Dzhampeisova Zh.M.	Can. of Historical Sc., Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Dukenbayeva Z.O.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Ermenbayeva G.K.	Can. of Historical Sc., Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Ibadullayeva Z.O.	Can. of Historical Sc., Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Imanzhusip R.	Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Ismagambetova Z.N.	Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Kazhenova G.T.	Can. of Historical Sc. (Kazakhstan)
Kamarova R.I.	Can. of Philosophy (Kazakhstan)
Khabdulina M.K.	Can. of Historical Sc., Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Kovalskaya S.I.	Doctor of Historical Sc. (Kazakhstan)
Kumekov B.E.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Kurmanaliyeva A.D.	Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Lyubichankovskiy S.V.	Doctor of Historical Sc., Prof.(Russia)
Medeuov K.A.	Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Muminov A.K.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Turkey)
Musagaliyeva A.S.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Mustafina R.M.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Nurysheva G.Zh.	Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Pedracka M.	PhD, Assoc.Prof.(Poland)
Piancolla Nicolo	PhD (Hong Kong)
Rakhimbekova A.Zh.	Can. of Historical Sc., Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Ryskaliyev T.Kh.	Doctor of Philosophy, Prof. (Kazakhstan)
Sadykov T.	Doctor of Historical Sc. , Prof. (Kazakhstan)
Sailaubay E.E.	Can. of Historical Sc., Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Samashev Z.S.	Doctor of Historical Sc. (Kazakhstan)
Sapargaliyeva S.Zh.	Can. of Philosophy, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Sarkulova M.S.	Can. of Philosophy, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Seytkazina K.O.	Can. of Historical Sc., Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Shapoval Yu.V.	Doctor of Philosophy, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Shayakhmetov N.U.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Shemshek Akhmed	Doctor of Philosophy, Prof. (Turkey)
Taitrov A.D.	Doctor of Historical Sc. (Russia)
Taymagambetov Zh.K.	Doctor of Historical Sc., Prof. (Kazakhstan)
Tashagyl A.	Prof. (Turkey)
Umitkaliyev U.U.	Can. of Historical Sc., Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Vasilyev D.V.	Doctor of Historical Sc., Assoc.Prof. (Russia)
Zhakiyanov T.Zh.	Can. of Sociological Sc. (Kazakhstan)
Zherebtsov I.L.	Doctor of Historical Sc. (Russia)

Editorial address:2, Satpayev str., of.349, Nur-Sultan, Kazakhstan, 010008
Tel.: (7172) 709-500 (ext. 31-357)
E-mail: vest_hist@enu.kz

Responsible secretary, computer layout:
K. Zh. Zhumabekova

Bulletin of the L.N. Gumilyov Eurasian National University. Historical Sciences. Philosophy. Religion Series
Owner: Republican State Enterprise in the capacity of economic conduct «L.N. Gumilyov Eurasian National University» Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan
Registered by the Ministry of Information and Communication of the Republic of Kazakhstan. Registration number 16994-Ж from 27.03.18
Periodicity: 4 times a year
Circulation: 25 copies
Address of printing house: 13/1 Kazhimukan str., Nur-Sultan, Kazakhstan 010008; tel.: (7172) 709-500 (ext.31-357)

Главный редактор

д.и.н., проф., академик, вице-президент Национальной академии наук Республики Казахстан
Сыдыков Е.Б. (Казахстан)

Зам. главного редактора (философия)	Есім Ғарифолла, д.философ.н., проф. (Казахстан)
Зам. главного редактора (история)	Мусабалина Г.Т., д.и.н., проф. (Казахстан)
Зам. главного редактора (история)	Сарсембина К.К., к.и.н., доцент (Казахстан)
Зам. главного редактора (религиоведение)	Тышхан К., к.философ.н., доцент (Казахстан)

Редакционная коллегия

Абдильдин Ж.М.	д.философ.н., проф. (Казахстан)
Абдилашимулы Д.	PhD, проф. (Китайская Народная Республика)
Абдукап Кара	д.и.н., проф. (Турция)
Алпысбес М.А.	д.и.н., проф. (Казахстан)
Артыкбаев Ж.О.	д.и.н., проф. (Казахстан)
Бозжигитова М.М	д.философ.н. (Казахстан)
Бороффка Николаус	PhD (Германия)
Буканова Р.Г.	д.и.н., проф. (Россия)
Бурбаев Т.К.	д.философ.н., проф. (Казахстан)
Васильев Д.В.	д.и.н., доцент (Россия)
Джампенсова Ж.М.	к.и.н., доцент (Казахстан)
Дукенбаева З.О.	д.и.н., проф. (Казахстан)
Ерменбаева Г.К.	к.и.н., доцент (Казахстан)
Жакиянов Т.Ж.	к.с.н. (Казахстан)
Жеребцов И.Л.	д.и.н. (Россия)
Ибадуллаева З.О.	к.и.н., доцент (Казахстан)
Иманжусип Р.	д.философ.н., проф. (Казахстан)
Исмагамбетова З.Н.	д.философ.н., проф. (Казахстан)
Каженова Г.Т.	к.и.н. (Казахстан)
Камарова Р.И.	к.философ.н. (Казахстан)
Ковальская С.И.	д.и.н. (Казахстан)
Кумеков Б.Е.	д.и.н., проф. (Казахстан)
Курманалиева А.Д.	д.философ.н., проф. (Казахстан)
Любичанковский С.В.	д.и.н., проф. (Россия)
Медеуова К.А.	д.философ.н., проф. (Казахстан)
Муминов А.К.	д.и.н., проф. (Турция)
Мусагалиева А.С.	д.и.н., проф. (Казахстан)
Мустафина Р.М.	д.и.н., проф. (Казахстан)
Нурлышева Г.Ж.	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Педрацки М.	PhD, доцент (Польша)
Пианчолла Николо	PhD (Гонконг)
Рахимбекова А.Ж.	к.и.н., доцент (Казахстан)
Рыскалнев Т.Х.	д.философ.н., проф. (Казахстан)
Садыков Т.	д.и.н., проф. (Казахстан)
Сайлаубай Е.Е.	к.и.н., доцент (Казахстан)
Самашев З.С.	д.и.н. (Казахстан)
Сапаргалиева С.Ж.	к.философ.н., доцент (Казахстан)
Саркулова М.С.	к.философ.н., доцент (Казахстан)
Сейтказина К.О.	к.и.н., доцент (Казахстан)
Таиров А.Д.	д.и.н. (Россия)
Таймагамбетов Ж.К.	д.и.н., проф. (Казахстан)
Ташагыл А.	проф. (Турция)
Умиткалиев У.У.	к.и.н., доцент (Казахстан)
Хабдулина М.К.	к.и.н., доцент (Казахстан)
Чарлз Уиллер	д.философ.н., проф. (США)
Шаповал Ю.В.	д.философ.н., доцент (Казахстан)
Шемшек Ахмед	д.философ.н., проф. (Турция)

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Сатпаева, 2, каб. 349

Тел.: (7172) 709-500 (вн. 31-357)

E-mail: vest_hist@enu.kz

Ответственный секретарь, компьютерная верстка
К.Ж. Жумабекова

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. **Серия: Исторические науки. Философия. Религиоведение**
Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
Зарегистрировано Министерством информации и коммуникаций Республики Казахстан. Регистрационный номер 16994-Ж от 27.03.18.
Периодичность: 4 раза в год
Тираж: 25 экземпляров
Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: (7172)709-500 (вн.31-357)

МАЗМҰНЫ

ТАРИХИ ҒЫЛЫМДАР

<i>Галиев А.А., Ковальская С.И.</i> Орталық Азия посткеңестік мемлекеттерінің оқулық әдебиетіндегі Қазақстанның өткені	8
<i>Жумадилдаев М.М., Алпысбес М.А.</i> Мысабай жыраудың «Жанқожа батыр» толғауының тарихи-деректік маңызы	18
<i>Жумадилдаев М.М., Алпысбес М.А.</i> Марал ишан туралы тарихи деректер	27

АРХЕОЛОГИЯ ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ

<i>Абткаримов Ө.М.</i> Ноғайлы батырлар дастаны «Қарасай-Қазы» және «Әділ-сұлтан» лиро-эпосы: жазба деректер негізіндегі тарихи сәйкестілігі	34
<i>Абткаримов Ө.М., Айтбаев А.Б.</i> ХІХ және ХХ ғасырдың бірінші жартысындағы қазақ ақын-жыраулары жырлаған ноғайлы батырлар жырының тарихнамасы	47
<i>Білалов С.У., Болелов С.Б., Тәжескеев Ә. А., Дәрменов Р.Т.</i> Ортағасырлық Сортөбе 2 қалашығы маңындағы жерлеу құрылыстарындағы археологиялық зерттеулер	56

ФИЛОСОФИЯ

<i>Адаева Г.А., Данысбекова Қ.Б.</i> Қазақ мифологиясындағы «Желмая» бейнесі	71
<i>Балдоо Дагзмаа</i> Көшпенді түркі-моңғол мәдениетіндегі әйел орны	78
<i>Толғамбаева Д.Т.</i> Қоғамдық кеңістіктегі Алаш жөнінде естелік.....	83
<i>Шамахай С.</i> «Күпия шежіредегі» дәстүр мен сабақтастық.....	94

CONTENTS

HISTORICAL SCIENCES

<i>Galiyev A.A., Kovalskaya S.I.</i> The Past of Kazakhstan in Textbooks of Central Asian Post-Soviet States	8
<i>Zhumadildayev M.M., Alpysbes M.A.</i> Historical and Source value «Zhanhodja batyr» by Mysabay Zhyrau ..	18
<i>Zhumadildayev M.M., Alpysbes M.A.</i> Historical sources about Maral Ishan	27

ARCHEOLOGY AND ETHNOLOGY

<i>Abtkarimov U.M.</i> The Noghaic heroic epic “Karasai-Kazi” and the lyric epic “Adil-Sultan”: Historical parallels on the basis of the written sources	34
<i>Abtkarimov U.M., Ajtbaev A.B.</i> The Historiography of the Noghaic heroic epic from Kazakh narrators-zhyraus and aqyns of the 19th and first half of the 20th century	47
<i>Bilalov S.U., Bolelov S.B., Tazhekeyev A.A., Darmenov R.T.</i> Archeological research at the medieval cemetery of the medieval settlement Sortobe 2	56

PHILOSOPHY

<i>Adaeva G., Danysbekova K.</i> Image of «Zhelmaia» in the Kazakh mythology	71
<i>Baldoo Dagzmaa</i> Place of women in the nomadic Turkic-Mongolian culture	78
<i>Tolgambayeva D.T.</i> The memory of Alash in public spaces	83
<i>Shamakhay S.</i> Traditions and continuity in the «The Secret History of the Mongols»	94

СОДЕРЖАНИЕ

ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ

<i>Галиев А.А., Ковальская С.И.</i> «Прошлое Казахстана в учебной литературе постсоветских государств Центральной Азии»	8
<i>Жумадилдаев М.М., Аллысбес М.А.</i> Историко-источниковое значение «Жанходжа батыр» Мысабая жырау	18
<i>Жумадилдаев М.М., Аллысбес М.А.</i> Исторические источники о Марал Ишане	27

АРХЕОЛОГИЯ И ЭТНОЛОГИЯ

<i>Абткаримов У.М.</i> Ногайлинский героический эпос «Карасай-Кази» и лиро-эпос «Әділ-сұлтан»: историческая параллель на основе письменных источников	34
<i>Абткаримов У.М., Айтбаев А.Б.</i> Историография ногайлинского героического эпоса от казахских сказителей-жырау и акынов XIX–первой половины XX в.	47
<i>Билалов С.У., Болелов С.Б., Тажекеев А.А., Дарменов Р.Т.</i> Археологические работы на могильнике средневекового городища Сортобе 2	56

ФИЛОСОФИЯ

<i>Адаева Г.А., Данысбекова Қ.Б.</i> Образ «Желмая» в казахской мифологии	71
<i>Балдоо Дагзмаа</i> Место женщин в кочевой тюрко-монгольской культуре	78
<i>Толгамбаева Д.Т.</i> Память об Алаш в публичных пространствах	83
<i>Шамахай С.</i> Традиции и преемственность в «Сокровенном сказании»	94

МРНТИ 03.20.01

М.М. Жумадилдаев¹, М.А. Алпысбес²

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
(e-mail: ¹mzhumadildaev@mail.ru, ²alpybes@mail.ru)

Мысабай жыраудың «Жанқожа батыр» толғауының тарихи-деректік маңызы

Аңдатпа. Мақалада авторлар Қиуа хандығы мен патшалы Ресей империясының отаршылдық саясатына қарсы Жанқожа Нұрмұхамедұлы бастаған Арал өңірі қазақтарының көтерілісін көптеген тың деректері негізінде нақтылап, тарихнамалық талдаулар жасайды. Әсіресе, Мысабай жыраудың «Жанқожа батыр толғауын» жан-жақты зерделей отырып, бұл көтеріліс туралы жаңа қорытындыға келеді. Сонымен бірге, тарихи жырлар мен аңыз әпсаналардағы Жанқожа батырдың һақармандық ерлігін деректанулық тұрғыдан саралап, ашып көрсету үшін әлі де зерттей түсу қажет деп есептейді.

Түйін сөздер: Жаңа заман, Жанқожа батыр, Есет батыр, Елекей Қасымов, В.А.Перовский, Мысабай жырау, Қазақ қоғамы, Қиуа хандығы, Ресей империясы.

DOI:<https://doi.org/10.32523/2616-7255-2019-127-2-18-26>

Кіріспе. Қазақ халқының тарихын жүйелі түрде тереңнен зерттеу үшін ең алдымен әрбір тарихи кезеңдерге байланысты ұлттық деректерге назар аудару керек. Ұлтымыздың бай мұрасы мен төл тарихы Батыстағыдай қалыптасқан жүйеде емес, ұлтымыздың фольклорында, ауыз әдебиетінде, аңыздарда, мақал-мәтелдерде, қанатты сөздерде жатыр. Осындай ұлттық құндылықтарымыздың бірі саналатын фольклорлық мұра, соның ішінде тарихи жырлар жайында пікір айту, хатқа түсіру XIX ғасырдан бастау алады. Тамырын көнеден алатын жыр айту дәстүрі сонау VII-VIII ғасырларда Түркі кезеңіндегі Иоллығ тегіннің жазбаларынан бастау алып, оғыз дәуіріндегі Қорқыт, Шыңғыс хан тұсындағы Кетбұға, Алтын Орда кезіндегі Сыпыра, Қазақ хандығы кезеңіндегі Асан қайғы т.б. ақын-жыраулардың мұраларымен жалғасады. Олардың туындылары көшпелі өмір салты басым болған қоғамда ауызша айту дәстүрі арқылы ұрпақтан-ұрпаққа айтылып, жатталып, сақталып отырды. Міне, осындай қазақ халқының рухани дүниесі мен тағдыр-тарихын зерттеу бүгінгі тарихшы ғалымдардың негізгі міндеті. Бұл жөнінде Елбасы Н.Назарбаев: «Ұлттың рухани өмірі, оның мәдениетіне байланысты әлі де болса көпшілік қауымға жетпей жатқан тарихи, әдеби асыл мұраларымызды игеру жолында еңбектену, бұрын мән бермей келген халықтану, шығыстану, түркітану ілімдерін барынша дамытуға көңіл қою, ұлттық мәдени ерекшеліктерімізді сақтау, жинау, зерттеу ісін жетілдіре түсу – бүгінгі маңызды міндеттеріміздің қатарына кіреді» - деген болатын [1, 107 б.].

Талдау. XIX ғасырда туған тарихи жырлар халықтың азаттық, бостандық жолындағы күрестерінің халық үшін қан майданға шығып, һақармандық-ерлік көрсеткен батырлар жайында жырланады. Оқымысты Ахмет Байтұрсынов: «Бұрынғы жаугершілік заманда халық тән есебінде болған да, батырлар жан, есебінде болған. Сондықтан батырлар турасындағы әңгіме – халықтың жаны, рухы турасындағы әңгіме» [2, 236 б.], - деп тегін айтпаса керек. Ал, өз кезегінде біз тарихи әңгімелер мен жырларды тарихи дерек көзі ретінде қарастыра отырып, мынадай мәліметтер аламыз: жер-су және елді-мекен аттары; салт-дәстүр; наным-сенім; тарихи оқиға; қоғамның саяси-әлеуметтік құрылымы, халық шаруашылығы; рухани танымы; жеке тұлға мен кісі аттары; сыртқы саясат; әлеуметтік теңсіздік және т.б.

XIX ғасырда кеңінен таралған жырлардың бірі – «Жанқожа батыр толғауы». Жанқожа батыр жайында оннан аса тарихи жыр-дастандар жырланған. Солардың арасында Мыса-

бай, Нұрмағамбет, Лұқпан Кенжеұлы, Жөкей, Қарман, Нұрсұлтан Жұбатов, Ізжан, Орнықбай Сұлтанов сынды ақын-жыраулардың туындыларын ерекше атап өтуге болады.

Жанқожаның ерлігін насихаттайтын жырлардың басында Мысабай жыраудың «Жанқожа батыр» туралы тарихи жыры тұрады. Мысабай жырау Аманқұлұлы 1820 жылы Сырдың төменгі ағысындағы «Табанкөл» деген елді мекенде (қазіргі Қызылорда облысы, Қазалы ауданы, «Ақтан батыр» серіктестігі) дүниеге келіп, 89 жасында туған жерінде қайтыс болған. Руы Кіші жүздің Әлім бірлестігінен таралатын шекті руының ішіндегі Кішкененің Құттығы, яғни Жанқожа батырдың жақын туысы болып келеді. Мысабай халық жадында сақталған көптеген жырларды жеткізген. Оның Шора батыр, Қыз жібек сияқты т.б. жырлары Е.А.Александрованың хатқа түсіруімен бүгінгі күнге жетіп отыр [3, 777 б.] .

Мысабай жыраудың нұсқасы – Жанқожа батыр жайында жазылған тарихи жырдың алғашқысы екендігін жоғарыда атап өттік. Жырды Мысабай жыраудың аузынан жазып алған Иван Васильевич Аничков 1893 жылы Шөмекей еліндегі Кәрібай деген кісінің (қазірде сол маңда «Кәрібай тамы» деген жер-су аты бар) Қуандарияда өткен асына барғанда жыраудың аузынан жазып алып, 1894 жылы Қазан университеті жанындағы археология және этнография қоғамының хабарларында жариялайды. Сонымен бірге, ол 1894 жылы «Қазақ батыры Жанқожа Нұрмұхамедұлы» – атты тарихи очерк те жазып, жарыққа шығарады. И.В.Аничковтың өзі де «Жанқожа батыр хиссасын 1894 жылы 7 сәуірде Сырдария облысы, Қазалы қаласындағы Мысабай жыраудан араб қәрпімен жазылған қолжазба түрінде алдым дейді» [4, 116-117 б.б.] .

1894 жылы белгілі шығыс зерттеушісі Николай Иванович Веселовский «Киргизский рассказ о русских завоеваниях в Туркестанском крае» атты кітабына Мысабай жырау үлгісінің араб қәрпінде жазылған нұсқасы [5, 117-125 б.б.] мен И.В. Аничковтың орыс тіліндегі аудармасын «Песня о киргизском батыре Джан-Ходже Нурмухамедове» [5, 72-82 б.б.] тақырыбымен енгізеді. «Жанқожа батыр толғауының» қазақ тіліндегі нұсқасын 1926 жылы Сәкен Сейфуллин «Жаңа мектеп» журналының бесінші санында түсініктемелермен қайта бастырады. Сонымен бірге, Қазақстан Ғылым Академиясы Орталық ғылыми кітапханасының қолжазбалар қорында Мысабай жырау жырлаған бірнеше нұсқа бар [6] .

Тарихи жырдың мазмұнына келетін болсақ, оқиға 1840-1860 жылдары Сырдың төменгі ағысында өрбиді және аталмыш уақыт аралығында қалыптасқан қазақ жеріндегі хал-ахуал, жер, ел үшін Жанқожаның ұлттық-азаттық күресі қара өлең ұйқасымен жырланады.

Жырдың басы әдеттегідей Жанқожаны таныстырудан басталған. Кішкене шектінің Майдан аталығынан тарайтынын айтып, атасы Киікбай батыр, Киікбайдың бәйбішесі – Тама Есет батырдың қызы Тәжі, яғни түп нағашысы мен атасынан дарыған батырлық ұрпақ арқылы жалғасын табуы – заңдылық.

«...Ініден аға менен артық туған
Жанқожа, ойлап тұрсақ, шықты қайдан?

Десең де мынау – Майдан, әкесі бір,

Қақ жарып шыға келді Киікбайдан» [7, 11 б.], – деп жырлауының мәні осында. Жыр жолдары төмендегіше жалғасады:

«Итжемес, Жанмырзаны судай толқып,
Жүгіртіп ит-құс салды тұрымтайдан.

«Ауызын Жанқожаның алайын» деп,

Қара сарт алып келді шекер-шайдан [7, 11 б.]. Бұл үзіндіден біз жорықтарға Жанқожаның баласы Итжемес пен Жанқожаның ағасы Ақмырзаның баласы Жанымырза да қатысқанын байқаймыз және бұл жағдайдан үрейлене бастаған қара сарт, яғни қиуалықтар Жанқожаны түрлі айламен өз жағына тартқысы келгендігі айтылады.

Дегенмен Сырдың төменгі ағысы бойын мекендеген шекті, шөмекей рулары жарты-

лай Қиуа ханына бағынышты болды. Әсіресе, XIX ғасырдың орта тұсында қиуалықтар өз үстемдігін Сыр бойына толық берік орнату ниетімен, 1839 жылы Сырдың сол жағасынан 14 шақырым жерден «Бесқала» немесе Бабажанның атымен аталған бекініс салады. Бекініс салудағы негізгі мақсат – Сырдың екі жағында көшіп жүрген Кішкене-Шектілерді бағындыру еді. Бірақ қиуалықтардың бұл әрекеті оң нәтиже бермеді. Себебі, Сырдың төменгі ағасындағы рулардың көтерілісіне тап болады. Мәселе 1842 жылы 23 қарашада қайтыс болған Қиуа ханы Аллақұлдың орнына таққа отырған оның баласы Рақымқұлдың халыққа деген шектен тыс қаталдығы жатты: «Қиуалықтар қазіргі ханын ұнатпайды. Шектен тыс қаталдығы және Рақымқұлдың жарлықтарында жиі орын алған заңсыздықтар тұрғындардың оған деген ашу-ызасын туғызуда» [8, 260 б.].

Бұл туралы Мысабай жыраудың «Жанқожа батыр толғауында»:

«Бұл қазақ сарт келгенін кек етпеді,

Бір сөзін айтқан сарттың екі етпеді.

Қаласын ортасына салып алып,

Бабажан бұ қазақты зекеттеді» [7, 11 б.], – деп, Сыр бойына қиуалықтардың табан тірей бастағанын ашып көрсетеді.

Рақымқұл ханның қатал болғаны соншалықты Арал өңіріндегі қазақтардың Қиуаға қарсы Жанқожа бастаған көтеріліске шығуына мәжбүрлейді. Жанқожаның туысқан ағасы Ақмырзаның өлтірілуі Қиуаға қарсы көтерілістің шығуына себеп болды. Атап айтқанда зекет жинау кезінде Жанқожа батырдың туысы Ақмырза қиуалықтардың қойларды таңдап алуына қарсы шығады. Сол үшін зекетшілер Ақмырзаны ханға алып бару үшін қиуалықтар Сырдан төмен қарай қайықпен жүзген кезде Ақмырза бір қиуалықпен ерегісіп қалып, оны жағасынан алады да суға батып кетеді. Осы оқиғаны бақылап тұрған Ақмырзаның туысқандары қиуалық салық жинаушыларды қырып салады. Зекетшілерді қырумен тоқтамаған Жанқожа бастаған 2000 көтерілісші Бесқала деп аталатын бекіністегі Қиуа бегі Бабажанды өлтіріп, баласы Майқара бекті және Шектілердің ханы Жанғазы мен Омар сұлтанды да тұтқынға алады. Кенесары қозғалысын қолдаған Жанқожаға Қаракесек руының қолбасшысы Ақтан батыр бастаған 500 сарбаз қосылады.

Ол туралы Жанқожа батыр жырында:

«Жазықсыз Ақмырзаны өлтірдің», – деп,

Көп қырды қайқы кірпік қара сартты.

Баласын Майқарадай ұстап алып,

«Сәлем де Кенесары ханыма!» – деп,

Алашты алты жүйе аралатты» [7, 11 б.] - деп жырлайды.

Бесқаланың талқандалуын Қиуаға барып келген орыс елшісі Данилевский мәліметінен көре аламыз: «1842 жылы күзде Бесқала бекінісін қазақтар басып алып, бекініс бастығын өлтіреді. Содан бері Қиуа үкіметі тарапынан Сырдария қазақтарын басқарудың бұрынғы тәртібін енгізетін өкім әлі берілген жоқ» - деп жазады. Бұл туралы Мысабай жырау:

«Қазаққа сарт та қылды үлкендікті,

Көрмедік Жәкең барда еш кемдікті.

Қаласын Бабажанның бұзып алып,

Қазаққа алып берді бір теңдікті» [7, 12 б.], - деп, Жанқожа батырдың отаншылдық тұлғасына баға берген.

Дегенмен үлкен шектілердің билеушісі, Орта Азия халықтарының арасында беделі бар Әзберген бидің араласуымен Жанқожа батыр Бабажанның баласы Майқараны Қиуаға жөнелтеді де Жанғазыны қайтадан хан етіп көтеруге мәжбүр болады [9, 78 п]. Осыдан кейін де көтеріліс тоқтамай, Жанқожа 1843 жылы Қуандариядағы Қиуа бекінісін қиратады. Бекіністің қалай қиратылғаны жөнінде Табын руының өкілі Жұмыр Жүзмұхамедұлының

1844 жылы 7 желтоқсанда Орынбор Шекара комиссиясының төрағасына берген мәлімдемесінде былай делінеді: «Жанғазы, Өмірғазы сұлтандар Сыр бойында көшіп-қонған қазақтардан зекет жинау үшін Жанқалада өмір сүрді, бірақ бұл бекіністі Жанқожаның талқандау барысында Өмірғазы ұсталып, ал ағасы Қиуаға қашып құтылған». 1844 жылы күзде Қиуа ханы Рақымқұл Есет Көтібарұлы мен Өзберген биге Жанқожа батырды ұстап, өзіне алып келуін және шектінің қабақ руында көшіп жүрген Өмірғазы сұлтанға Жанқожаға қарсы әскер шығару үшін Қиуаға келуін бұйырады. Қиуа ханына хат арқылы жауап берген Есет батыр мен Өзберген би өздерінің Жанқожаны ұстап, Қиуаға апара алмайтынын, бірақ Қиуа ханы әскер жіберетін болса оған көмек беруге әзір екенін және ханға қызмет көрсетуінің белгісі ретінде Өмірғазы сұлтанды аттармен және адамдармен қамтамасыз еткендерін тілге тиек етеді [10, 8 б.]. Есет батыр мен Өзберген бидің Қиуа ханына көмектесуге келісім беруінің себебі, олар Жанқожаның көтерілісін қолдаған жоқ. Өйткені Жанқожаның көтерілісі онсыз да бірлігі кеткен қазақ қоғамын ыдыратып, Ресей империясының жаулаушылық саясатына қарсы Қиуа хандығымен бірге біртұтас майданның құрылуына қайшы келді. Сондықтан олар мәселені шешуде Жанқожаны қан төгуге емес, келіссөз арқылы шешуге шақырды. Алайда басты қауіп Қиуадан емес, Ресей жақтан келе жатқанын Жанқожа батыр кейін өте кеш түсінді. Себебі, XIX ғасырдың I жартысында патша өкіметі капиталистік қатынастарға түскен өзінің экономикасына қажетті шикізат көздерін табу үшін жаңа отар елдерді иелену жолында Шығысқа қарай ентелеп кіре бастайды. Осы мақсатты жүзеге асыруда патша өкіметі бірінші кезекте өзіне жақын әрі көрші орналасқан орта ғасырлық даму деңгейінде тұрған қазақ даласы мен Орталық Азия мемлекеттерін жаулауға кіріседі. Патша өкіметінің Кіші жүз қазақтары мекендеген аумаққа салған бекіністері мен әскери шептері далаға ішкерлеп енуге жағдай жасап, онда орналасқан патша әскерлері осы бекіністер арқылы қазақ даласы мен Орталық Азияға емін-еркін кіре алды. Ол туралы Мысабай:

«Құтылдық қара сарттан деп жүргенде,

Арқадан келді орыс былдырлаған.» – дей келе, Сырға бет алған басқыншыларды төмендегіше жырға қосады:

«Сары орыс Орынбордан аңдап келді,

Түйесін жетірудың жалдап келді,

Аузын Төке құдың қандап келді.

«Аузын Жанқожаның алайық» деп,

Ақшаны арба толған қамдап келді» [7, 12 б.]. Мұнда Райым бекінісіне жол бастап келген қаракесек руынан тарайтын Төкенің сатқындығы мен орыстардың қиуалықтар секілді Жанқожаны өз тарапына тартып, сатып алмақ болған ниеті жырланады. Басқыншылардың сөлкебаймен (сөлкебай – ор. целковый, яғни бір сомдық күміс ақша) есептесеміз деген бұл әрекетінен нәтиже болмады, ол туралы жырда:

«Тарқайды ішкі дертім

Жанқожаны айтқан сайын.

Бұл орыс алымменен алады деп,

Орыстың алмай кетті сөлкебайын» [7, 12 б.].

1847 жылы Райым бекінісі салынғаннан кейін билік тұтқасы орыстарға берілді. Жергілікті тұрғындар тоз-тоз боп, қоныстарынан еріксіз көшірілді. Бұл жағдай Жанқожа батырды мазасыздандыра бастады. Әсіресе, В.А.Перовский келген тұста Ресейге деген қарсылығы күшейе түсті.

«Бұл орыс мұсылманға ор қаздырған.

Ол орын тар қаздырмай, кең қаздырған»,

немесе:

«Қазақтың жинап алып теке-қойын,

Алдырды бозбалаға отын-суын.

Отынын алып, орын қаздырған соң,
Жау болмай не қылғанда тұрайын деп...» [7, 13 б.].

Патша үкіметінің отаршылдық саясатына қарсы күресті жырлаған Мысабай жырау сол заманның шындығын ашып береді.

Жалпы патша үкіметінің отаршылдық саясаты XIX ғасырдың 50 жылдары асқына түседі. Осыған байланысты 1856 жылы желтоқсанда Жанқожа Нұрмұхамедұлы бастаған патша үкіметіне қарсы Арал өңірі қазақтарының көтерілісі басталады. Бастапқы кезде Ресей бодандығын қабылдап, кейін патша үкіметінің отаршылдық саясатына қарсы шыққан Жанқожа Нұрмұхамедұлының бұл әрекетіне қазақ-қиуа қатынастарын зерттеуші А.Б.Абдуалиев былай деп анықтама береді: «Жанқожаның орыс бодандығына өту себебінің бірі генерал Обручевтің қазақтарға жеңіл салық саясатын жүргізуі туралы болған еді, Райым бекінісін салу барысында ордалықтардан түтін салығы мен көлік ретінде пайдаланатын түйеден басқадан салық алмаймын деген келіссөздің бұзылуынан Жанқожа ереуіл бастады» [11, 138 б.].

1856 жылғы желтоқсан айының ортасында Қазалы камалы қоршауға алынды. Қаратөбе маңындағы Л.Булатовтың отрядына бірнеше рет шабуыл жасады. Көтерілістің бас кезінде Жанқожаның 1500-ден аса сарбазы болса, 1857 жылы қаңтарда олардың саны 5000-ға жетті. Бұл жағдай Орынбор генерал-губернаторы В.А.Перовскийді қатты алаңдатты. Ол генерал-майор Фитингов бастаған 300 атты казак, 320 жаяу әскер, 1 зеңбірек, 250 гусарь әскерімен қоса сұлтан Елікей Қасымов бастаған бірнеше жүз казак жасағы бар жазалау отрядын аттандырады [12, 39-40 п.п]. Жазалаушы әскер мен көтерілісшілер арасындағы шешуші шайқас 1857 жылғы 9 қаңтарда Арықбалық шатқалында өтті. Шайқас кезінде ақ туды Жанқожа батырдың өзі көтеріп тұрғаны жырда айтылады:

«Жанқожа Қазалыда ту ұстаған,

Бастары мұсылманның қуыстаған. [7, 14 б.]. Бірақ батырдың нашар қаруланған жасағы от шашқан зеңбіректің снарядына және мылтықтың қалың оғына төтеп бере алмады. Жазалаушы отряд көтерілісшілерді ығыстырып, жолда кездескен қазақ ауылдарын шауып, тонаушылыққа ұшыратты. Фитингов бастаған жазалаушы отряд ақпан-наурыз айларында көтерілісші халыққа қарсы тағы бірнеше рет жорыққа шығып, қазақ ауылдарына адам айтқысыз жауыздықтар жасады. 1856-1857 жылы қазақтардан тартып алынып есептелмей, талан-таражға түскенді қоспағанда, 79567 сомның малы сатылды. Көтерілісшілер қосыны басып алынды, мал-мүлкі талан-таражға түсті. 20 мың бастан астам малы айдап әкетілді. Шайқас туралы аталмыш жырда мәселені былайша жеткізеді:

«— Орыспенен жау болып ем көпке сеніп,
Жүрейін бұл орыстың зорлығына неғып көніп!
Баласы әлім, шөмен басын қосып,
Орыстың қолтығына кетті еніп.
Баласы Жауқашардың батыр Таңат
Деген соң жаудан өлді, болды шейіт.
Итжемес ақсақалдық қыла көрсін,
Жанмырза Дерімбаймен тірі болса,
Біреуі құйрық, біреуі болар қанат.
Арқада қалды інім Есет деген,
Ерназар кетіп еді, қос жайсаң, Бекет деген.
Соры бар маңдайында, байғұс казак,

Көресің әлі қағаз пешеттеген.» [7, 14 б.]. Яғни, көтеріліс барысында батырдың ағасы болып келетін Жауқашардың баласы Таңат қаза тапқаннан кейін Жанмырза мен Ақмырзаның немересі Дерімбай – бірі Итжеместің көмекшісі, бірі ізін жалғастырушысы ретінде орыстарға қарсы ұйымдаусын тілге тиек етіп, Жанқожаның батыр інісі Есет Көтібаров пен

патшаға қарсы шығуы нәтижесінде итжеккенге жер аударылған Ерназар мен Бекет батырлар жайында толғауда жырланады.

Көтерілісшілердің бытыраңқы топтары Қуаңдарияға қарай шегініп кетті, одан әрі Бұқара мен Қиудағы жақындарына асуға мәжбүр болды. Жанқожамен бірге 20 шақты қазақ ауылдары көшіп кетті. Бұл жөнінде жырда былайша жырланады:

«Жанқожа асты Бұқар шығайын деп,
Бұқарды Үргеніш пен ағайын деп.

Өрістің үш руын қосып алып,

Бір жылша Батырханды бағайын деп» [7, 15 б.]. Бірақ, патша үкіметіне қарсы одақ құруды ойлаған Шектінің өріс руымен келген Жанқожаға Бұқар мен Үргеніш тарапынан еш көмек болмайды:

«Бір жылша Батырханды бағып еді,

Батырхан Жанқожаға оянбады.

Қимады тандырдағы піскен нанды,

Үргеніш бізге көмек бермек түгіл,

Жеңе алмай жатыр екен Сейіт ханды» [7, 15 б.].

Бұқар мен Үргеніштен қолдау таппаған Жанқожа батыр Арал өңіріне қайтуға тура келеді. Барлығынан хабардар патша үкіметінің әскери әкімшілігі Жанқожа Нұрмұхамедұлының көзін түпкілікті жою үшін Елікей Қасымов бастаған арнаулы жазалаушы әскер жіберді. 1860 жылы жазалаушы әскер Қызылқұмның ішіндегі Жанқара көлінің басында отырған Жанқожа батырдың ауылын қоршауға алды. Қанды шайқастың барысында 80-нен асқан Жанқожа батыр жазалаушылардың оғынан қаза тапты. Батырдың өмірден өтер кездегі соңғы сәтін ел аузындағы аңыз әңгімелерде былайша баяндайды: «Таң сәріден Жанқожа ауылы бұлан-талан болады. Жерде тұрып шыжым найзамен қорғаныс жасап тұрған жазықсыз қарт батырды Ақсақал бала шұрқылтайдан сауыттың саңлауын тауып көздейді, бір кісінің ту сыртына жасырынып тұрып, иығына мылтығын сүйеп, дәл көздеп атқан оқ ажалға тиеді. Барлық қосын жұмыстары біткендей, Жанқожаның үстінен сауытын сыпырып алып, елге қарай жөнөп кетеді» [13, 42 б.].

Нәтижесінде көтерілістің аяғы 1862 жылы 8 ақпанда №1 форттың маңына Жанқожаның немере інісі Жанмырза Ақмурзин келіп, патша әкімшілігіне өз еркімен берілгеннен кейін ғана барып тоқтайды [14, 5 п.].

Батыр бабаның қазасы туралы Мысабай жырау:

«Жанқожа көп сөйлесті қазағына.

Орыстың ермей кетті мазағына»

Жанқожа қалдырмады Сыр қонысты.

Ұлына бұл қазақтың көп болысты

«Жанқожа шыққан жалғыз батыр еді,

Бұл қазақ жықты ортадан алтын туын».

«Есіл ер қапияда кетті қолдан,

Енді батыр қазаққа Жанқожадай табылмайды» [7, 12-16 б.б.],- деп толғайды.

Қорытынды. Дегенмен көтерілістің жеңіліске ұшырауы, оның тарихи маңыздылығын төмен түсіре алмады. Көрнекті тарихшы ғалым К.Л. Есмағамбетов бағалағандай: «XVI ғасырдан бастап түркі халықтарының мемлекеттерін бірінен кейін бірін жаныштап, шығысқа бет алған азуы алты қарыс империяға қарсы атқа конудың өзі көтеріліске шыққан қазақтардың рухының биіктігін, оның басшысы Жанқожаның асқан батырлығын көрсетті» [15, 11 б.].

Қорыта келгенде, Жанқожа батырдың өмірі және оның қазақ азаттық қозғалыстағы орны мен рөлін жария еткен еңбектер тек Қазақстанның тәуелсіздік алуымен байланысты баспа беттерінен жарық көруде. Алайда, оның қоғамдағы атқарған қызметі, халық алдын-

да сіңірген еңбегі ғылыми негізде шынайы жазылған зерттеулер әлі де аздық етуде. Сондықтан тарихи жырлар мен аңыз эпсаналардағы Жанқожа батырдың һақармандық ерлігін деректанулық тұрғыдан саралап, ашып көрсету әлі де зерттеуді қажет етеді.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Дүниежүзі қазақтарының құрылтайы: Құттықтаулар, баяндамалар, тілектер, өлең-жырлар. – Алматы: Атамұра, 1993. – 192 б.
- 2 Байтұрсынов А. Шығармалары: Өлеңдер, аудармалар, зерттеулер. (Құраст. Шәріпов Ә., Дәуітов С.) – Алматы: Жазушы, 1989. – 320 б.
- 3 Литературное наследство. - Москва: Журнально-газетное объединение, 1935. – 805 с.
- 4 Жиреншин Ә. Қазақ кітаптары тарихынан. – Алматы: Қазақстан, 1971. – 180 б.
- 5 Веселовский Н. Киргизское завоевание о русских завоеваниях в Туркестанском крае. – СПб, 1894.
- 6 Қазақстан Ғылым Академиясы Орталық Ғылыми Кітапхана қолжазбалар қоры. 1320-папка.
- 7 Бабалар сөзі: Жүзтомдық.. – Астана: Фолиант, 2010. Т.62: Тарихи жырлар. – 376 б.
- 8 Бекмаханов Е. Қазақстан ХІХ ғасырдың 20-40 жылдарында. – Алматы, Санат: 1994. – 416 б.
- 9 Қазақстан Республикасы Орталық мемлекеттік мұрағаты. 4-қор, 1-тізбе, 208-іс.
- 10 Аничков И.В. Қазақ батыры Жанқожа Нұрмұхаммедұлы. – Алматы: Терме, 1991. – 32 б.
- 11 Абдуалиев А.Б. К проблеме характеристики политической деятельности Жанхожи Нурмухаммедова на примере Казахско-Хивинских взаимоотношений. - // Вестник КазНУ. Серия историческая. - 2006. - №1. - С.136-138.
- 12 Қазақстан Республикасы Орталық Мемлекеттік мұрағаты. 4-қ., 1-т., 1441-іс.
- 13 Бердәулетов К. Бұқарбай батыр. – Алматы: Қазақ университеті, 1992. – 128 б.
- 14 Қазақстан Республикасы Орталық Мемлекеттік Мұрағаты. 382-қ., 1-т., 38-іс.
- 15 Қаназ М., Қалауов С. Ел қорғаны ер Жәкем. – Алматы: Денсаулық, 2008. – 384 б.

М.М.Жумадилдаев , М.А.Алпысбес

Евразийский национальный университет Л.Н.Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

Историко-источниковое значение сказания «Жанходжа батыр» Мысабая жырау

Аннотация: В данной статье авторы предприняли историографический анализ истории антиколониальной борьбы казахов во главе с известным батыром Жанходжой Нурмухамбетулы в Приаралье против агрессии Хивы и России. Для анализа этих материалов привлечено историко-эпическое сказание «Жанходжа батыр» Мысабая жырау, изучается его историко-источниковое значение. Сделаны новые научные выводы на основе изучения данных материалов. Вместе с тем отмечается важность дальнейшего изучения источников из числа исторических сказаний и преданий.

Ключевые слова: новое время, Жанходжа батыр, Есет батыр, Елекей Касымов, В.А. Перовский, Мысабай жырау, казахское общество, Хивинское ханство, Российская империя.

M.M.Zhumadildayev , M.A.Alpysbes

L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

**Historical and Source value of
«Zhanhodja batyr» tale by Mysabay Zhyrau**

Abstract: In this article, the authors undertook the historiographic analysis of the history of the anti-colonial struggle of the Kazakhs, led by the famous batyr Zhanhodzha Nurmukhambetly in the Aral Sea region against the aggression of Khiva and Russia. For the analysis of these materials, the historical-epic tale of “Zhanhodja batyr” written by Mysabay Zhyrau is attracted and its historical and source value is studied. New scientific conclusions are made based on the study of these materials. At the same time, the importance of further study of sources from the number of historical legends is noted.

Key words: new time, Zhanhodja batyr, Eset batyr, Elekei Kasymov, V.A. Perovsky, Mysabay Zhyrau, Kazakh society, Khiva khanate, Russian Empire.

References

- 1 Dunie zhuzi kazaktarynyn kuryltajy: kutyktaular, bajandamalar, tilekter, olen-zhyrlar [Congress of world Kazakhs: congratulations, reports, wishes, poems] (Atamura, Almaty, 1993, 192 p).
- 2 Baytursinov A. Shıgarmaları: Olender, awdarmalar, zertewler. (Qurast. Şaripov A., Dautov S.) [Works: poems, translations, research. (Compiled By Sharipov A., S. Dautova)] (Jazushy, Almaty, 1989, 320).
- 3 Literaturnoe nasledstvo [literary heritage], Zhurnal’no-gazetnoe ob’edinenie [Journal and newspaper Association] (Moscow, 1935, 805 p).
- 4 Zhirenshin A. Qazaq kitaptarı tarihyndan [From the history of Kazakh books] (Qazaqstan, Almaty, 1971, 180 p).
- 5 Veselovskij N. Kirgizskoe zavoevanie o russkih zavoevaniyah v Turkestanskom krae [Kyrgyz conquest of the Russian conquests in the Turkestan region] (Spb, 1894).
- 6 Qazaqstan Gylym Akademijasy Ortalyg Gylymi Kitaphanasynyn qolzhazbalar qory. 1320-papka [Fund of manuscripts Academy of Sciences of the Central scientific library of Kazakhstan. 1320-folder]
- 7 Babalar sozi: Juztomdıq [The words of the ancestors: a hundred volumes] (Foliant, Astana, 2010, T.62, 376 p.).
- 8 Bekmahanov E. Qazaqstan XIX ғасырдың 20-40 жылдарында [Kazakhstan in 20-40 years of the 19th century] (Sanat, Almaty, 1994, 416 p).
- 9 Qazaqstan Respublikası Ortalyq memlekettik muragaty. 4-qor, 1-tizbe, 208-is [Central state archive of the Republic of Kazakhstan. Fond 4, opis 1, case 208]
- 10 Anichkov I.V. Qazaq batyry Janqozha Nurmammeduly [Kazakh Batyr Zhankozha Nurmukhameduly] (Terme, Almaty, 1991, 32 p).
- 11 Abdualiev A.B. K probleme harakteristiki politicheskoy deyatelnosti Janxoji Nurmammedova na primere Kazahsko-Hivinskih vzaimootnosheniy [To the problem the characteristics of political activities Gangoji Nurmukhamedova on the example of Kazakh-Khivan relations], Vestnik KazNU. Seriya istoricheskaja [Bulletin of KazNU historical series], (1),136-138 (2006).
- 12 Central’nyj gosudarstvennyj arhiv Respubliki Kazahstan. Fond 4, opis’ 1, delo 1441 [Central state archive of the Republic of Kazakhstan. Fund 4, opis 1, case 1441]
- 13 Berdauletov K. Buqarbay batır [The buqarbay Batyr] (Qazaq universiteti, Almaty, 1992, 128 p).
- 14 Qazaqstan Respublikasynyn Ortalyq memlekettik muragaty. 382-qor, 1-tizbe, 38-is [Central state archive of the Republic of Kazakhstan. Fund 382, opis 1, case 38]

15 Qanaz M., Qalauov S. El qorganı er Jakem [Defender of the people my Er Zhake] (Densaulıq, Almaty, 2008, 384 p).

Авторлар туралы мәлімет:

Жұмаділдаев М.М. – Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті Еуразиялық зерттеулер кафедрасының 3-курс докторанты, Пушкин көш. 11, Нұр-Сұлтан, Қазақстан.

Алпысбес М.А. – тарих ғылымдарының докторы, Еуразиялық зерттеулер кафедрасының профессоры, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Пушкин көш. 11, Нұр-Сұлтан, Қазақстан.

Zhumadildayev M.M. – 3-year PhD Student of the Department of Eurasian Studies of L.N. Gumilyov Eurasian National University, Pushkin str., 11, Nur-Sultan, Kazakhstan

Alpysbes M.A. – Doctor of Historical Sciences, Professor of the Department of Eurasian Studies of L.N. Gumilyov Eurasian National University, Pushkin str. 11, Nur-Sultan, Kazakhstan.

«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. Тарихи ғылымдар. Философия. Дінтану» сериясы журналында мақала жариялау ережесі

1. Журнал мақсаты. Мұқият тексеруден өткен, ғылыми құндылықтары бар тарих, археология, антропология, философия және дінтану салаларының барлық бағыттары бойынша материалдар жариялау.

2. Журналда мақала жариялаушы автор мақаланың қол қойылған бір дана қағаз нұсқасын Ғылыми басылымдар бөліміне (редакцияға, мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қ. Сәтпаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 408 кабинет) және vest_hist@enu.kz электрондық поштасына Word форматындағы нұсқасын жіберу қажет. Мақала мәтінінің қағаз нұсқасы мен электронды нұсқалары бірдей болулары қажет.

3. Мақалалар қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде қабылданады. Сонымен қатар, автор(лар) ілеспе хат ұсынуы керек.

Автордың қолжазбаны редакцияға жіберуі мақаланың Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысында басуға келісімін, шетел тіліне аударылып қайта басылуына келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы автор туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына кепілдеме береді.

4. Мақаланың көлемі 18 беттен аспауға тиіс (10 беттен бастап).

Мақаланың құрылымы

5. XFTAP <http://grnti.ru/> - бірінші жолдың сол жақтауында;

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемеде жұмыс жасайтын болса, онда әр автор мен оның жұмыс мекемесі қасында бірдей белгі қойылу керек) – жолдың ортасында;

Автор(лар)дың E-mail-ы – жақша ішінде, курсивпен, жолдың ортасында;

Мақала атауы – жолдың ортасында;

Аннотация (100-200 сөз; мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспе, мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет).

Түйін сөздер (6-8 сөз не сөз тіркесі). Түйін сөздер мақала мазмұнын көрсетіп, мейлінше мақала атауы мен аннотациядағы сөздерді қайталамай, мақала мазмұнындағы сөздерді қолдану қажет. Сонымен қатар, ақпараттық-ізвестіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін ғылым салаларының терминдерін қолдану қажет.

Негізгі мәтін мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды бөлімдерін қамтуы қажет – жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1,25см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады.

Таблица, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр таблица, сурет қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын, сканерден өтпеген болуы керек.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқалары міндетті түрде алғаш қолданғанда түсіндірілуі берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі. Мәтінде әдібиеттерге сілтемелер тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің номерленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіліде: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1] арқылы, екінші сілтеме [2] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Кітапқа жасалатын сілтемелерде қолданылған беттері де көрсетілуі керек (мысалы, [1, 45 бет]). Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар,

рецензиядан өтпейтін басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін, әдебиеттер тізімінің ағылшынша әзірлеу үлгілерін журнал [http:// bulhistphaa.enu.kz](http://bulhistphaa.enu.kz) сайтындағы мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз).

6. Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса).

Авторлар туралы мәлімет: автордың аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмыс орнының мекен-жайы, телефон, e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде толтырылады.

7. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның қайтарылуы оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

Редакцияға түскен мақала жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Барлық рецензиялар авторларға жіберіледі. Автор (рецензент мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда) өңдеп қайта, қолжазбаның түзетілген нұсқасын редакцияға қайта жіберуі қажет. Рецензент жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі.

Пікірі мақұлданған мақалаларды редколлегия алқасына талқылап, басуға келіседі.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына төлем жасау туралы ескертіледі. Төлем көлемі 4500 тенге – Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ қызметкерлері үшін және 5500 тенге басқа ұйым қызметкерлеріне.

Реквизиттер:

1)РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: КСJBKZKX
ИИК: KZ978562203105747338
Кбе 16
Кнп 859

2) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кнп 859 – за статьи

3)РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кнп 859

4)РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16, Кнп 859.

Provision on articles submitted to the journal “Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. Historical Sciences. Philosophy. Religion Series”

1. Purpose of the journal. Publication of carefully selected original scientific works in the direction of history, anthropology, archeology, philosophy, religious studies.

2. An author who wishes to publish an article in a journal must submit the article in hard copy (printed version) in one copy, signed by the author to the scientific publication office (at the address: 010008, Republic of Kazakhstan, Astana, Satpayev St., 2. L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Building, room 408) and by e-mail vest_hist@enu.kz in Word format. At the same time, the correspondence between Word-version and the hard copy must be strictly maintained. And you also need to provide the cover letter of the author(s).

3. Language of publications: Kazakh, Russian, English.

Submission of articles to the scientific publication office means the authors' consent to the right of the Publisher, L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish articles in the journal and the re-publication of it in any foreign language. Submitting the text of the work for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about himself, the lack of plagiarism and other forms of improper borrowing in the article, the proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, illustrations.

4. The volume of the article should not exceed 18 pages (from 10 pages).

Structure of the article (page – A4 format, portrait orientation, page margins on all sides - 20 mm. Font: type - Times New Roman, font size - 14)

5. GRNTI <http://grnti.ru/> - first line, left

Initials and Surname of the author (s) - center alignment, italics

Full name of the organization, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization) - center alignment, italics

Author's e-mail (s)- in brackets, italics

Article title - center alignment, bold

Abstract (100-200 words, the article title should not repeat in the content, it should not contain bibliographic references, it should reflect the summary of the article, preserving the structure of the article - introduction, problem statement, goals, history, research methods, results /discussion, conclusion).

Key words (6-8 words/word combination. Keywords should reflect the main content of the article, use terms from the article, as well as terms that define the subject area and include other important concepts that make it easier and more convenient to find the article using the information retrieval system).

The main text of the article should contain an introduction, problem statement, goals, history, research methods, methodology, results / discussion, conclusion - line spacing - 1, indent of the “red line” -1.25 cm, alignment in width.

Tables, figures should be placed after the mention. Each illustration should be followed by an inscription. Figures should be clear, clean, not scanned.

All abbreviations, with the exception of those known to be generally known, must be deciphered when first used in the text.

Information on the financial support of the article is indicated on the first page in the form of a footnote.

References. In the text references are indicated in square brackets. References should be numbered strictly in the order of the mention in the text. The first reference in the text to the literature should have the number [1], the second - [2], etc. The reference to the book in the main

text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). References to unpublished works are not allowed. Unreasonable references to unreviewed publications (examples of the description of the list of literature, descriptions of the list of literature in English, see below in the sample of article design).

6. At the end of the article, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the article is in Kazakh), in Kazakh and English (if the article is in Russian) and in Russian and Kazakh languages (if the article is English language).

Information about authors: surname, name, patronymic, scientific degree, position, place of work, full work address, telephone, e-mail - in Kazakh, Russian and English.

7. The article must be carefully verified. Articles that do not meet technical requirements will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the article has been accepted for publication.

Work with electronic proofreading. Articles received by the Department of Scientific Publications (editorial office) are sent to anonymous review. All reviews of the article are sent to the author. The authors must send the proof of the article within three days. Articles that receive a negative review for a second review are not accepted. Corrected versions of articles and the author's response to the reviewer are sent to the editorial office. Articles that have positive reviews are submitted to the editorial boards of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive conclusion for publication should make payment (for ENU employees - 4,500 tenge, for outside organizations - 5,500 tenge). Requisites are posted on the journal's website.

Requisites:

1) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: КСJBKZKX
ИИК: KZ978562203105747338
Кбе 16
Кпн 859

2) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кпн 859

3) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кпн 859

4) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
АО «Народный Банк Казахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16, Кпн 859.

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева. Серия: Исторические науки. Философия. Религиоведение»

1. Цель журнала. Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ и обзоров книг по направлениям: история, антропология, археология, философия, религиоведение.

2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сагпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева, Учебно-административный корпус, каб. 408) и по e-mail vest_hist@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией. Также авторам необходимо предоставить сопроводительное письмо.

Язык публикаций: казахский, русский, английский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя, Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, издания статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций, а также дает согласие на проверку уникальности текста статьи.

4. Объем статьи не должен превышать 18 страниц (от 6 страниц).

5. Схема построения статьи (страница – А4, книжная ориентация, поля со всех сторон – 20 мм. Шрифт: тип – Times New Roman, размер (кегель) - 14):

МРНТИ <http://grnti.ru/> - первая строка, слева.

Инициалы и Фамилию автора(ов)- выравнивание по центру, курсив

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации). E-mail автора(ов) – в скобках, курсив.

Название статьи – выравнивание по центру полужирным шрифтом

Аннотация (100-200 слов; не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы).

Ключевые слова (6-8 слов/словосочетаний).

Ключевые слова должны отражать основное содержание статьи, использовать термины из текста статьи, а также термины, определяющие предметную область и включающие другие важные понятия, позволяющие облегчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» -1,25 см, выравнивание по ширине.

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. С каждой иллюстрацией должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными.

Все аббревиатуры и сокращения, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы. В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1], вторая - [2] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 стр.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нецензурируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. на сайте журнала <http://bulhistphaa.enp.kz> в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке), на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, полный служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Все рецензии по статье отправляются автору. Статьи, получившие отрицательную рецензию к повторному рассмотрению не принимаются. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ им. Л.Н. Гумилева – 4500 тенге, для сторонних организаций – 5500 тенге):

Реквизиты:

1) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: КСЖВКЗКХ
ИИК: KZ978562203105747338
Кбе 16
Кпн 859

2) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кпн 859

3) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16, Кпн 859

4) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
АО «Народный Банк Казахстана»
БИК Банка: HSBKZZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кнп 859.

Редактор:	Е.Б. Сыдықов
Шығарушы редактор:	Қ. Ж. Жұмабекова
Дизайн:	Қ. Ж. Жұмабекова

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Тарихи ғылымдар. Философия. Дінтану сериясы.
-2019. - 2 (127). - Нұр-Сұлтан: ЕҰУ. 114 б.
Шартты б.т. -6,3 Таралымы - 25 дана

Мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекенжайы: 010008, Нұр-Сұлтан қ., Сатпаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-357)
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің баспасында басылды